

Χαράλαμπος Μεσσίας

Αναπληρωτής καθηγητής Βυζαντινής Φιλολογίας

ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΑ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΝΤΑ

Βυζαντινή Φιλολογία

Ιστορική ανθρωπολογία

Πολιτιστική ιστορία του Βυζαντίου

Σπουδές φύλου

Σπουδές

- 1986: Πτυχίο Φιλοσοφικής Σχολής Πανεπιστημίου Κρήτης - Τμήμα Κλασικών Σπουδών.
- 1998: Diplôme d'Études Approfondies από την ÉCOLE DES HAUTES ÉTUDES EN SCIENCES SOCIALES, Παρίσι - Τομέας Βυζαντινών Σπουδών.
- 2006: Διδακτορικό δίπλωμα στην ÉCOLE DES HAUTES ÉTUDES EN SCIENCES SOCIALES. Θέμα διδακτορικής διατριβής : « *La construction sociale, les 'réalités' et les représentations de l'identité masculine à Byzance* ».
- 2017 : Διατριβή επί καθηγεσία (habilitation à diriger des recherches) στο Πανεπιστήμιο Παρίσι IV-Σορβόνη (Paris IV-Sorbonne). Θέμα: *Pratiques sociales et discours normatifs à Byzance (IVe-XVe siècle)*.

Επαγγελματική Δραστηριότητα

- 1989-2007: Υπηρεσία στη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση στην Ελλάδα
- 2008 – 2018: Διδάσκων στην ÉCOLE DES HAUTES ÉTUDES EN SCIENCES SOCIALES – Παρίσι. Διδασκαλία Αρχαίων, Βυζαντινών και Νέων Ελληνικών, καθώς και σεμιναρίων βυζαντινής λογοτεχνίας και πολιτισμού.
- 2015-2016 & 2016-2017: Διδάσκων στο Πανεπιστήμιο Paris IV-Sorbonne.
- 2012-2018 : Διδάσκων στα Θερινά Πανεπιστήμια Βυζαντινών Σπουδών της ÉCOLE DES HAUTES ÉTUDES EN SCIENCES SOCIALES στις Σέρρες και τη Θεσσαλονίκη
- 2012-2013/
2014-2025: Διδάσκων ως μέλος του Συνεργαζόμενου Εκπαιδευτικού Προσωπικού (Σ.Ε.Π.) στο Ανοικτό Πανεπιστήμιο Κύπρου
- 2018 - 2025 : ΕΔΙΠ στο τμήμα Φιλολογίας του ΕΚΠΑ
- 2025 : Αναπληρωτής καθηγητής
- Ιανουάριος-
Φεβρουάριος 2019: Επισκέπτης Καθηγητής στο *Centre d'études Byzantines et néo-helléniques*, École des Hautes Études en Sciences Sociales, Παρίσι

Ιούνιος 2019: Επισκέπτης Καθηγητής, στο Sorbonne Université, Paris IV - UFR d'Histoire.

ΔΗΜΟΣΙΕΥΣΕΙΣ

I. Βιβλία

1. *La construction sociale, les 'réalités' et les représentations de l'identité masculine à Byzance*, EHESS – Paris 2006 (διδακτορική διατριβή διαθέσιμη σε μικροφίλμ)
2. *Βίος ή μαρτύριον του εν αγίοις πατρός ημών Ιγνατίου αρχιεπισκόπου Κωνσταντινουπόλεως γραμμένος ελληνικά από Νικήταν Δαβίδ τον Παφλαγόνα και γυρισμένος εις την απλήν γλώσσαν υπό Νεοφύτου Ροδινού του Κυπρίου*, Ινστιτούτο Νεοελληνικών Ερευνών –Εθνικό Ίδρυμα Ερευνών, Αθήνα 2008 (σε συνεργασία με τον Π. Κιτρομηλίδη)
3. *Ιωάννης Καμινιάτης, Ευστάθιος Θεσσαλονίκης, Ιωάννης Αναγνώστης, Χρονικά των αλώσεων της Θεσσαλονίκης*. Μετάφραση: Χάρης Μεσσής, Εισαγωγή-Σχόλια: Paolo Odorico, Άγρα, Αθήνα 2009
4. *Les eunuques à Byzance, entre réalité et imaginaire*, Paris 2014
5. *Le corpus nomocanonique oriental et ses scholiastes du XIIe siècle (Aristénos, Zonaras, Balsamon) : Les commentaires sur le concile in Trullo (691/2)*, Paris 2020

II. Επιμέλεια συλλογικών τόμων

1. *Villes de toute beauté. L'ekphrasis des cités dans les littératures byzantine et byzantino-slaves*, Dossiers byzantins 12, Paris 2012 (με P. Odorico)
2. *Pour l'amour de Byzance. Hommage à Paolo Odorico*, Frankfurt am Main 2013 (με C. Gastgeber, D. Muresan, F. Ronconi)
3. *Pour une poétique de Byzance. Hommage à Vassilis Katsaros*, Paris 2015 (με S. Efthymiadis, P. Odorico, I. Polemis)
4. *Storytelling in Byzantium: Narratological Approaches to Byzantine Texts and Images*, Uppsala 2018 (με M. Mullett & I. Nilsson)
5. *Droit et société à Byzance et dans sa sphère d'influence*, Paris 2022 (με B. Caseau)
6. A. Λαΐου και Cécile Morrisson, *Ο Βυζαντινός κόσμος. Γ' τόμος. Η ελληνική αυτοκρατορία και οι γείτονές της (13^{ος}-15^{ος} αιώνας)*, μετάφραση Μαρίλια Λυκάκη, επιστημονική επιμέλεια Χαράλαμπος Μεσσής, Αθήνα 2024
7. *The Routledge Handbook of Gender and Sexuality in Byzantium*, London – New York 2024 (με M. Meyer)

III. Άρθρα

1. «L'Anthologie Comnène du cod. Marc. gr. 524 : Problèmes d'édition et problèmes d'évaluation», στο *L'épistolographie et la poésie épigrammatique. Actes de la 16e Table ronde du XXe Congrès international des Etudes Byzantines, Dossiers Byzantins 3*, Paris 2003, σ. 191-213 (με P. Odorico)

2. «Deux versions de la même ‘vérité’ : Les deux vies d’hosios Mélétios au XIIe siècle», in *Les Vies des saints à Byzance. Genre littéraire ou biographie historique ?*, Actes du IIe colloque international philologique, Paris 6-8 juin 2002, *Dossiers Byzantins* 4, Paris 2004, σ. 303-345
3. «La mémoire du ‘je’ souffrant : construire et écrire la mémoire personnelle dans les récits de captivité», στο *L’écriture de la mémoire. La littérarité de l’historiographie*, Actes du IIIe colloque international philologique, Nicosie 6-8 mai 2004, Paris 2006, σ. 107-146
4. «Des amitiés intimes à l’institution d’un lien social : l’*adelphopoia* dans le cadre de Byzance», στο P. Odorico – N. Pasero – M. Bachmann (eds), *Corrispondenza d’amorosi sensi. L’omoerotismo nella letteratura medievale*, Alessandria 2008, σ. 31-64
5. «Littérature, voyage et politique au XIIe siècle : L’*Ekphrasis des lieux saints* de Jean ‘Phokas’», *Byzantinoslavica LXIX* (2011) [= *Ekphrasis. La représentation des monuments dans les littératures byzantine et byzantino-slaves. Réalités et imaginaires*], σ. 146-166
6. «Lectures sexuées de l’altérité : les Latins et identité romaine menacée pendant les derniers siècles de Byzance», *Jahrbuch der Österreichischen Byzantinistik* 61 (2011), σ. 151-170
7. «Public hautement affiché et public réellement visé dans certaines créations littéraires byzantines : le cas de l’*Apologie de l’eunuchisme* de Théophylacte d’Achrida», στο P. Odorico (ed.), *La face cachée de la littérature byzantine*, *Dossiers byzantins* 11, Paris 2012, σ. 41-85
8. «La famille et ses enjeux dans l’organisation de la cité idéale chrétienne. Le cas des *Lois des ‘Homérites’*», στο B. Caseau (ed.), *Les réseaux familiaux : Antiquité tardive et Moyen Age*, Paris 2012, Centre de recherche d’histoire et civilisation de Byzance, *Monographies* 37, σ. 87- 120.
9. «L’impureté corporelle suprême : la monstruosité à Byzance, ses perceptions et ses élaborations littéraires», στο F. Mosetti Casaretto (ed.), *Il corpo impuro e le sue rappresentazioni nelle letterature medievali*, Alessandria 2012, σ. 163-198
10. «De l’invisible au visible : les éloges de Venise dans la littérature byzantine», στο P. Odorico – C. Messis (ed.), *Villes de toute beauté. L’ekphrasis des cités dans les littératures byzantine et byzantino-slaves*, *Dossiers byzantins* 12, Paris 2012, σ. 149-179
11. «Histoires ‘gothiques’ : le *Miracle* de l’Euphemie et du Goth (BHG 739) et le voyage transversal des sujets littéraires dans la production écrite à Byzance», *Dumbarton Oaks Papers* 67 (2013), σ. 15-47 (με τον Σ. Παπαϊωάννου)
12. «Θεόδωρου Πεδιάσιμου, Έκφρασις της μητροπόλεως Σερρών και τα θαύματα του Αγίου Θεοδώρου. Μετάφραση στα νεοελληνικά», στο Β. Πέννα (επιμ.), *Ναός περικαλλής. Ψηφίδες ιστορίας και ταυτότητας του Ιερού Ναού των Αγίων Θεοδώρων Σερρών*, Σέρρες 2013, σ. 155-163
13. «Fiction and/or Novelization in Byzantine Hagiography», στο S. Efthymiadis (ed.), *A Companion to Byzantine Hagiography, v. II : Genres and Contexts*, Farnham Surrey – Burlington 2014, σ. 313-242
14. «Fluid Dreams, Solid Consciences: Erotic Dreams in Byzantium», στο Ch. Angelidi – G. Calophonos (eds), *Dreaming in Byzantium and Beyond*, Farnham Surrey – Burlington 2014, σ. 187-205
15. «Mariage et rapports entre les sexes à Byzance : aspects généraux», στο D. Sakel (ed.), *Byzantine Culture. Papers from the Conference « Byzantine Days of Istanbul »*, May 21-23 2010, Ankara 2014, σ. 453-463

16. «Traduction de l'arabe au grec», στο Houari Touati (éd.), *Encyclopédie de l'humanisme méditerranéen, printemps 2014*, URL = <http://www.encyclopedie-humanisme.com/?Traduction-de-l-arabe-au-grec>
17. «Régions, politique et rhétorique dans la première moitié du Xe siècle : le cas des Paphlagoniens», *Revue des Études Byzantines* 73 (2015), σ. 99-122.
18. «Constantin Manassès, La Description d'un petit homme. Introduction, texte, traduction et commentaires», *Jahrbuch der Österreichischen Byzantinistik* 65 (2015), σ. 169-194 (με την I. Nilsson)
19. «Byzance et Occident : le cas du *Moyen âge grec* d'Evelyne Patlagean», στο C. Delacroix-Besnier (ed.), *Byzance et l'Europe. L'héritage historiographique d'Evelyne Patlagean*, Paris 2016, σ. 103-118
20. «Au pays des merveilles alimentaires : invitation à la table paphlagonienne», στο I. Anagnostakis - A. Pellettieri (ed.), *Latte e latticini. Aspetti della produzione e del consumo nelle società mediterranee dell'Antichità e del Medioevo*, Lagonegro 2016, σ. 159-171
21. «Frauen, Männer und Eunuchen» στο F. Daim (ed.), *Byzanz. Historisch-Kulturwissenschaftliches Handbuch (Der Neue Pauly, Supplemente Band 11)*, Stuttgart 2016, σ. 368-373
22. «Sexualität» στο F. Daim (ed.), *Byzanz. Historisch-Kultur-wissenschaftliches Handbuch (Der Neue Pauly, Supplemente Band 11)*, Stuttgart 2016, σ. 373-378
23. «Conjugal Violence and the Ideological Construction of the Byzantine Household», *Limes Plus. Journal for Social Sciences and Humanities* 13/2 (2016), σ. 21-40 (με τον A. Kaldellis)
24. «Les voix littéraires des eunuques : genre et identité du soi à Byzance», *Dumbarton Oaks Papers* 70 (2016), σ. 191-207
25. «Débats intellectuels et choix littéraires : itinéraire dans la Constantinople de la première moitié du XIVe siècle», στο *Proceedings of the 23rd International Congress of Byzantine Studies, Belgrad 22-27 August 2016, Round Tables (The Shifting Dynamics Between Text and Society. Towards a Sociology of Byzantine Literature)*, Belgrad 2016, σ. 82-85 (ηλεκτρονική δημοσίευση)
26. «L'oralité et ses modalités à Byzance», στο *Proceedings of the 23rd International Congress of Byzantine Studies, Belgrad 22-27 August 2016, Round Tables (L'auteur à Byzance : De l'écriture à son public)*, Belgrad 2016, σ. 238-242 (με Σ. Παπαιωάννου) (ηλεκτρονική δημοσίευση)
27. «Besinlerin harikalar diyarında: Paflagonya mutfağına davet», *Yemek ve Kültür* 47 (2017), σ. 80-86
28. «Μουσική, χορός και λιπαρή ευωχία: λογοτεχνικές εικόνες της Παφλαγονίας κατά τη Μέση Βυζαντινή περίοδο», *Δελτίο Κέντρου Μικρασιατικών Σπουδών* 20 (2017), σ. 63-88
29. «Byzantine storytelling and modern narratology: an introduction», στο Ch. Mesis, M. Mullett & I. Nilsson (ed.), *Telling Stories in Byzantium: Narratological Approaches to Byzantine Texts and Images*, Uppsala 2018, σ. 1-11 (με την I. Nilsson)
30. «Est-elle possible une lecture subversive de la *Vie de Basile*? Stratégies narratives et objectifs politiques à la cour de Constantin VII Porphyrogénète» στο Ch. Mesis, M. Mullett & I. Nilsson (ed.), *Telling Stories in Byzantium: Narratological Approaches to Byzantine Texts and Images*, Uppsala 2018, σ. 201-222

31. «Eros as Passion, Affection and Nature: Gendered Perceptions of Erotic Emotion in Byzantium», στο St. Constantinou – M. Mayer (ed.), *Emotions and Gender in Byzantine Culture*, Palgrave–McMillan 2018, σ. 159-190 (με την I. Nilsson)
32. «Du *topos* de la barbarie à l'émergence de la curiosité ethnographique : les Bulgares dans les textes byzantins (XIe-XIVe siècle)», στο I. Biliarsky (ed.), *Laudator temporis acti. Studia in memoriam Ioannis A. Bozilov*, 2 vols., Sofia 2018, τ. I, σ. 260-281
33. «Palaiologan hagiographies: saints without romance» στο A. Goldwyn – I. Nilsson (ed.), *Reading the Late Byzantine Romance, A Handbook*, Cambridge 2019, σ. 230-253
34. «La *Vie* abrégée de Syméon Stylite le jeune par Jean Pétrinos (BHG 1691) et le milieu de sa production», *Mélanges Bernard Flusin (Travaux et mémoires 23/1)*, Paris 2019, σ. 95-120 (με την B. Caseau)
35. «Women, men and eunuchs», in J. Noël Dillon (ed.), *Brill's History and Culture of Byzantium New Pauly*, Leiden – Boston 2019, σ. 169-171
36. «Sexuality», in J. Noël Dillon (ed.), *Brill's History and Culture of Byzantium New Pauly*, Leiden – Boston 2019, σ. 171-173
37. «The *Description of a Crane Hunt* by Constantine Manasses: Introduction, text and translation», *Scandinavian Journal for Byzantine and Modern Greek Studies* 5 (2019), σ. 9-89 (με την I. Nilsson)
38. «Aux marges de la philosophie, au cœur de la curiosité : le manuscrit Heidelbergensis Palatinus graecus 398», στο D. Bianconi – F. Ronconi (ed.), *La « Collection philosophique » face à l'histoire. Péripéties et tradition*, Spoleto 2020, σ. 209-238
39. «Το παιχνίδι στο Βυζάντιο: εξερευνώντας τα άτακτα προεφηβικά παιχνίδια», *Αρχαιολογία* 133 (2020), σ. 34-41 (με B. Caseau)
40. « Lorsque la périphérie assiège le centre : certains aspects des relations entre Byzantins et Turcs entre XIIIe et XVe siècles », στο P. Odorico (ed.), *La culture écrite des périphéries byzantines du Moyen-Âge à l'époque moderne*, Bucarest 2020, σ. 75-87
41. «The fortune of Lucian in Byzantium», στο P. Marciniak – I. Nilsson (ed.), *Satire in the Middle Byzantine Period. A Golden Age of Laughter?*, Leiden 2021, σ. 13-38
42. «Byzantine parody», στο P. Marciniak – I. Nilsson (ed.), *Satire in the Middle Byzantine Period. A Golden Age of Laughter?*, Leiden 2021, σ. 62-78 (με την I. Nilsson)
43. «Ο Θεόδωρος Βαλσαμών και η παρουσία του στο λογοτεχνικό περιβάλλον του δεύτερου μισού του 12^{ου} αιώνα», in V. Vlyssidou (ed.), *Byzantine Authors and their Times*, Αθήνα 2021, σ. 305-323
44. «Saint Syméon Stylite le Jeune et son héritage au XIe – XIIe siècle», *Βυζαντινά Σύμμεικτα* 31 (2021), 241-280 (με B. Caseau)
45. «Orality and Litaracy» in St. Papaioannou, *The Oxford Handbook of Byzantine Literature*, Oxford 2021, σ. 241-272 (με St. Papaioannou)
46. «Memory: Selection, Citation, Common Place», in St. Papaioannou, *The Oxford Handbook of Byzantine Literature*, Oxford 2021, σ. 132-161 (με St. Papaioannou)
47. «Greek Translations of Arabic Texts», in St. Papaioannou, *The Oxford Handbook of Byzantine Literature*, Oxford 2021, σ. 195-218 (με St. Papaioannou)

48. «Constantine Manasses: Description of a Little Man», στο F. Spingou (ed.), *Sources for Byzantine Art History. Volume 3: The Visual Culture of Later Byzantium (c.1081–c.1350)*, Cambridge 2022, σ. 1202-1211 (με I. Nilsson)
49. «‘Maximien’ chez les Martyrs : Lectures du passé romain dans l’hagiographie byzantine», στο V. Déroche, C.Hogel, A. Lampadaridi (eds), *L’histoire comme elle se présentait dans l’hagiographie/ Byzantine History as Represented in Hagiography*, Uppsala 2022, σ. 105-131
50. «From Plato’s Symposium to Methodios’ and late antique hagiography: “Female” readings of male sexuality», στο A. Serafim, G. Kazantzidis & K. Demetriou (eds), *Sex and the Ancient City. Sex and Sexual Practices in Greco-Roman Antiquity*, Berlin/Boston 2022, σ. 509-528 (με S. Efthymiadis)
51. «Le massacre des innocents à Byzance, entre homilétique, ekphrasis et iconographie», στο S. Brodbeck, A.-O. Poilpré, I. Rapti, *Histoires chrétiennes en images : espace, temps et structure de la narration. Byzance et Moyen Âge occidental*, Paris 2022, σ. 69-83
52. «Crime et châtement à Byzance : le corps humain comme espace public», in M. Veikou -,I. Nilsson (eds), *Spatialities of Byzantine Culture from the Human Body to the Universe*, Leiden - Boston 2022, 44-71.
53. «L’ixeutique à Byzance : pratique et représentation littéraire», *Scandinavian Journal of Byzantine Studies* 7 (2021), 81-107 (με I. Nilsson)
54. «Introduction», στο B. Caseau et Ch. Messis (eds), *Droit et société à Byzance et dans sa sphère d’influence*, Paris 2022, 7-12 (με B. Caseau)
55. «Aux marges du droit canonique : certains aspects de la littérature et de la pratique pénitentielles à Byzance», στο B. Caseau et Ch. Messis (eds), *Droit et société à Byzance et dans sa sphère d’influence*, Paris 2022, 367-392
56. «La connaissance du droit à Byzance et la nouvelle de Constantin Monomaque» , στο B. Caseau et Ch. Messis (eds), *Droit et société à Byzance et dans sa sphère d’influence*, Paris 2022, 159-181 (με B. Caseau, A. Lampadaridi)
57. «The Description of the catching of siskins and chaffinches by Constantine Manasses: Introduction, text and translation», *Scandinavian Journal of Byzantine Studies* 8 (2022), 9-66 (με I. Nilsson)
58. «Satire politique à Byzance», *L’émoi de l’Histoire*, 39 (2023), 73-96
59. «Introduction», στο M. Meyer – C. Messis (eds), *The Routledge Handbook of Gender and Sexuality in Byzantium*, London – New York 2024 (με Mati Meyer), 1-18
60. «Framing Gender I: Scientific and Religious Discourses», στο M. Meyer – C. Messis (eds), *The Routledge Handbook of Gender and Sexuality in Byzantium*, London – New York 2024, 21-36
61. «Gender and Transgressed Sexuality. The Case of Homosexual Practises», στο M. Meyer – C. Messis (eds), *The Routledge Handbook of Gender and Sexuality in Byzantium*, London – New York 2024, 236-257
62. «Stylites in the Middle Byzantine Period: the Case of the Novelistic Life of Theodore of Edessa», στο B. Crostini and C. Hogel (ed.), *The Reception of Stylites: Rereadings and Recastings of Late Ancient Syrian Super-Heroes*, Istanbul 2024 (με B. Caseau), 161-180
63. «Man, Beast and Nature: Descriptions of Hunting in Byzantine Literature» στο P. Marciniak – T. Schmidt (ed.), *The Routledge Handbook of Human-Animal Relations in the Byzantine World*, Routledge 2024, 187-210 (με I. Nilsson)

64. «Eunuchs in the Byzantine Empire», στο Ch. Kleinhenz (ed.) *Oxford Bibliographies in Medieval Studies*. New York: Oxford University Press. Electronic access

V. Μεταφράσεις

A. Kaldellis, *Le discours ethnographique à Byzance : rupture et continuité*, traduit de l'anglais, Les Belles Lettres, Paris 2013 (με τον P. Odorico)

VI. Βιβλιοκρισίες

1. D. Caner (with the collaboration of S. Brock, R. Price and K. van Bladen), *History and Hagiography from Late Antique Sinai*, Liverpool 2010, στο *Speculum* 86 (2011), σ. 476-478

2. B. Neil and L. Garland (ed. by), *Questions of Gender in Byzantine Society*, Farnham Surrey – Burlington 2013, στο *The Catholic Historical Review* 101/1 (2015), σ. 148-149

3. C. Rapp, *Brother-Making in Late Antiquity and Byzantium. Monks, Laymen, and Christian Ritual*, Oxford University Press, New York 2016, στο *Jahrbuch der Österreichischen Byzantinistik* 67 (2017), σ. 270-272.

4. M. Loukaki, *Les grâces à Athènes. Eloge d'un gouverneur byzantin par Nikolaos Kataphlôron*, Byzantinisches Archiv, Band 36, Berlin – Boston 2019, στο *Byzantinoslavica* 79 (2021), σ. 274-277.

5. X. Σιδερή, *Νεωτερικές τάσεις στην ιστοριογραφία των Μακεδόνων. Η περίπτωση της Συνέχειας Θεοφάνη (βιβλία α'-δ)*, Βυζαντινά κείμενα και μελέτες 66, Κέντρο Βυζαντινών Ερευνών, Θεσσαλονίκη 2021, στα *Βυζαντινά Σύμμεικτα* 32 (2022), 535-541.

6. S. Métivier, *Aristocratie et sainteté à Byzance (VIIIe-XIe siècle)*, Subsidia Hagiographica 97, Société des Bollandistes, Bruxelles 2019, στο *The Catholic Historical Review* 108.4 (2022), 793-794.

7. M. Masterson, *Between Byzantine Men: Desire, Homosociality, and Brotherhood in the Medieval Empire*, New York 2022 στο *Bryn Mawr Classical Review*: <https://bmcr.brynmawr.edu/2023/2023.03.16/>

8. P. Agapitos, *The Tale of Livistros and Rodamne. A Byzantine Love Romance of the 13th Century*, Liverpool 2021 στο *Cahiers de civilisation médiévale* 263-264 (2023), 309-311.

9. Θεοδώρα Αντωνοπούλου, *Ο Επιτάφιος λόγος του αυτοκράτορος Λέοντος ΣΤ΄ για τους γονείς του Βασίλειου Α΄ Μακεδόνα και Ευδοκία Ιγνηρίνα. Εισαγωγή – Νεοελληνική απόδοση – Ερμηνευτικά σχόλια* [Αρχαία ελληνική και βυζαντινή γραμματεία 8], Εκδόσεις Scriptio continua, Αθήνα 2023, στα *Βυζαντινά Σύμμεικτα* 34 (2024), 413-416